

Lausunto

30.08.2022

HEL 2022-008456

Asia: VN/17575/2021

Luonnos hallituksen esityksestä SORA-säännösten muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne muutosehdotuksista alla olevaan tekstikenttään

Helsingin kaupunki pitää ehdotettuja SORA-säännösten muutoksia pääosin kannatettavia ja myönteisinä tarkennuksina nykytilanteeseen nähden.

Esityksessä ehdotetaan, että hakijalla olisi SORA-alalla velvollisuus antaa koulutuksen järjestäjän tai korkeakoulun pyynnöstä tiedot enintään kaksi vuotta aiemmin hakuajan päättymisestä vireille tulleesta opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta asiasta, josta ei ole tehty päätöstä.

Lisäksi koulutuksen järjestäjällä ja korkeakoululla olisi oikeus saada salassapitosäännösten estämättä opiskelijaksi ottamisen edellyttämät välttämättömät tiedot vireille tulleesta prosessista myös toiselta koulutuksen järjestäjältä ja korkeakoululta.

Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan tämä täydennys on kannatettava. Tietojenantovelvoitteen ja tietojensaantioikeuden lisääminen parantaisivat koulutuksen järjestäjän ja korkeakoulujen mahdollisuutta ottaa opiskelijavalintaa koskevassa arvioinnissaan huomioon hakijaan kohdistunut aiempi opiskeluoikeuden peruuttamista koskeva menettely. Koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen välinen yhteistyö olisi tässä keskeistä.

Lakiin ehdotetaan, että jos opiskelija on määrätty laissa tarkoitetulla tavalla huumausainetestiin, opiskelijan oikeus osallistua koulutukseen liittyviin käytännön tehtäviin tai harjoitteluun voitaisiin evätä, kunnes hän esittää huumausainetestiä koskevan todistuksen, kuitenkin enintään kuukaudeksi. Koulutuksen järjestäjän tulisi voida ottaa opiskelijaksi ottamisvaiheessa huomioon kaikki mahdolliset seikat arvioidessaan laeissa säädetyllä tavalla sitä, onko hakijan terveydentila tai toimintakyky esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Koulutuksen järjestäjän olisi jatkossa mahdollista evätä opiskelijan pääsy koulutukseen liittyviin käytännön tehtäviin tai harjoitteluun, jos hänet on määrätty huumausainetestaukseen tai jos häntä kohtaan on vireillä opiskelijaoikeuden peruuttamista koskeva asia ja on perusteltua syytä epäillä, että henkilö vaarantaisi muiden henkilöiden terveyttä tai turvallisuutta.

Helsingin kaupunki katsoo, että uudistus on tarkoituksenmukainen ja soveltuu turvallisen toiminnan edellytyksiin opiskelun epäämisen suhteen.

Opiskelijavalintaa selkeytettäisiin ammatillisessa koulutuksessa sen osalta, miten oikeus suorittaa SORA-tutkinnon osia otetaan huomioon henkilökohtaistamisen yhteydessä. Nykytilanteessa opiskelijalla voi olla opiskeluoikeus muuhun kuin SORA-tutkintoon, mutta hänen on lisäksi mahdollista sisällyttää yksittäisen SORA-tutkinnon osa opiskeltavaan tutkintoon. Koska kyseessä ei ole laissa tarkoitettu opiskelijavalinta, ei ole tällä hetkellä selvää, tulisiko opiskelijaksi ottamista koskevia SORA-säännöksiä tällaisessa tilanteessa soveltaa.

Ehdotetun säännöksen perusteella koulutuksen järjestäjän tulisi jatkossa myös henkilökohtaistamisprosessin yhteydessä arvioida mahdolliset opiskelijaksi ottamisen esteet, jos opiskelija haluaa suorittaa SORA-tutkintoihin kuuluvia tutkinnon osia. Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan em. selkiyttäminen on kannatettavaa. Tämä selkiyttää yksittäisten tutkinnon osien suorittamista sekä henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman valintoja, kun tulkinnanvaraisuus vähenisi.

Lakiehdotuksen mukaan koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen olisi opiskeluoikeuden peruuttamista koskevan päätöksen jälkeen ohjattava opiskelijaa hakeutumaan muuhun koulutukseen tai tarvittaessa muiden tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin. Tämän veloitteen täyttämiseksi koulutuksen järjestäjän ja korkeakoulun olisi tarjottava tukea ehdotettavalla tavalla. Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan ehdotettu jälkiohjausvelvoite on kannatettava. Käytännössä koulutuksen järjestäjät ovat järjestäneet tukitoimia vastaavissa tilanteissa aikaisemminkin, mutta olisi tärkeää turvata opiskelijan oikeus ohjaukseen opiskeluoikeuden peruuttamisen yhteydessä. Tältä osin uudistus parantaa opiskelijan oikeusturvaa.

Lakiesityksen mukaan jatkossa koulutuksen järjestäjällä ja korkeakoululla olisi oikeus pyytää opiskelijalta ote rikosrekisteristä myös silloin, jos koulutukseen liittyviin käytännön tehtäviin oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä sisältyy iäkkäiden tai vammaisten henkilöiden parissa työskentelyä.

Opiskelijan opiskeluoikeus olisi mahdollista peruuttaa voimassa olevan alaikäisten parissa työskentelyä koskevan sääntelyn lisäksi myös silloin, kun koulutukseen liittyvät käytännön tehtävät oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä sisältävät iäkkäiden tai vammaisten henkilöiden parissa työskentelyä. Helsingin kaupungin mukaan muutos olisi hyvä tukisi turvallista toimintaympäristöä, jos opiskeluoikeuden voisi peruuttaa niissä tilanteissa, joissa opiskelijalla on rikosrekisterissä merkintä väkivalta- tai huumausainerikoksista ja koulutuksen järjestäjä pelkää opiskelijan olevan riski myös muiden kuin alaikäisten potilaiden turvallisuudelle. Toisaalta iäkkäiden ja vammaisten määrittely voi olla käytännössä haastavaa.

Lisäksi usein työelämässä kysytään rikosrekisteriotetta pääosin vain lasten kanssa työskentelystä. Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan mahdollisuus tutkinnon suorittamiseen on jatkossakin turvattu. Olisikin lakimuutoksen yhteydessä varmistettava, että ehdotettu lisäys lainsäädäntöön ei poistaisi mahdollisuutta koko opiskelusta, kun koulutuksen järjestäjän oikeutta opiskeluoikeuden peruuttamiseen laajennettaisiin myös muihin kuin lasten kanssa työskentelyyn. Tämä olisi tärkeää myös työvoiman saatavuuden turvaamiseksi sosiaali- ja terveysalalla, jolle ehdotettu lisäys käytännössä kohdistuisi.

Opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta annettu laki ehdotetaan kumottavan. Helsingin kaupunki pitää tätä muutosta perusteltuna. Lautakunnalle on tullut vuosittain vain 3–5 asiaa vireille.

Ammatillisessa koulutuksessa selkeytettäisiin poistumaan määräämistä ja osallistumisoikeuden epäämistä koskevia säännöksiä siitä, kuka on toimivaltainen päättämään mainituista toimista.

Uutena turvaamistoimena ehdotetaan mahdollisuutta evätä opiskelijan osallistuminen koulutukseen liittyviin käytännön tehtäviin tai harjoitteluun. Toimista päättäisi rehtori. Tällä turvattaisiin koulutuksen järjestäjälle ja korkeakoululle mahdollisuus ryhtyä viivytyksettä muiden henkilöiden terveyttä ja turvallisuutta parantaviin toimiin. Selkeyden lisääminen päätösvaltaan on kannatettavaa. Helsingin kaupunki pitää kannatettavana, että rehtori päättäisi opetuksen epäämisestä. Tämä myös nopeuttaisi käsittelyprosessia.

Voitte arvioida muutosehdotusten vaikutuksia alla olevaan tekstikenttään

-

Salminen Kaarina
Helsingin kaupunki - Pormestari 29.8.2022 § 110